

Smalbladet vandpest (*Elodea nuttallii*)

Beskrivelse

Videnskabeligt navn: *Elodea nuttallii*

Synonymer: *Anacharis occidentalis*, *Anacharis nuttallii*, *Elodea Columbiana*, *Elodea minor*, *Elodea occidentalis*, *Philotria angustifolia*, *Philotria minor*, *Philotria nuttallii*, *Philotria occidentalis*, *Udora verticillata* var. *minor*, *Udora occidentalis*, *Serpicula occidentalis*, *Serpicula verticillata*, *Elodea canadensis* var. *angustifolia*, *Elodea Canadensis* og *Elodea minor*

Kaldenavn: Smalbladet vandpest

Beskrivelse: Smalbladet vandpest er en vandplante tilhørende frøbidfamilien. Den har forgrenede stammer <30cm med 2-4 blade der sidder i en krans omkring stænglen². Bladene er blegt grønne, 6-13mm i længden og smalle (ikke mere end 1,5mm)².

Forvekslingsmuligheder

Smalbladet vandpest kan let forveksles med Almindelig vandpest (*Elodea canadensis*)¹. På billedet ses, at Smalbladet vandpest (højre) har mere spidse og smalle blade end Almindelig vandpest (venstre). Smalbladet vandpest er generelt mindre og blegere end Almindelige vandpest og dens stilk er mindre forgrenet³.

Spredningsvej og udbredelse

Smalbladet vandpest blev opdaget i Danmark i 1974³. Arten er relativ sjælden og er registreret på 25 lokaliteter på Sjælland og Jylland⁴. De seneste tyve år har Smalbladet vandpest spredt sig mere i Europa og det lader til den visse steder kan udkonkurrere Almindelig vandpest^{3,5,8}.

Score og baggrund

Vi benytter en skala fra 1-3. 1 svarer til ingen/lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning.

Sprednings-potentiale	Levestedets bevarings- eller naturværdi	Påvirkning af hjemme-hørende arter	Påvirkning af økosystemer	Økonomiske effekter	Helbreds effekter	Harmonia	Samlet
3	3	3	3	2	1	12	15

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet er højt, da vandpest kan reproducere sig vegetativt, så fragmenter eller skud transporteres nedstrøms til nye steder^{1,3}. Vandfugle såsom gæs og svaner kan sprede planten henover landområder og endelig spredes den af mennesker, hvis akvarier tømmes ud i søer og åer³.

Elodea nuttallii, Foto: Poul Evald Hansen (NOBANIS)

Forvekslingsmulighed: Almindelig vandpest til venstre og Smalbladet vandpest til højre, foto: Poul Evald Hansen (NOBANIS)

Levestedets bevarings- eller naturværdi: 3 (høj). Smalbladet vandpest trives godt i kalk- og næringsrige søer og vandløb, og kan tilmed vokse i brakvand⁵. Den tåler skygge, kan gro på >16 meters dybde og selvom den trives bedst i temperaturer mellem 10 - 25° C, kan den overleve temperaturer ned til 1 - 4 °C samt overdækning med is/sne³. Smalbladet vandpest kan derfor leve i mange typer af natur, herunder steder med høj bevaringsværdi.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Den negative påvirkning af hjemmehørende arter er høj, idet vandpest kan danne store og tætte bevoksninger der udskygger, udkonkurrerer og ændrer strømforholdene for andre vandplanter fx de hjemmehørende vandaks-arter³. Krebs, zooplankton og fisk kan påvirkes negativt af ændringer i vandkemien (se påvirkning af økosystemer), men vandpest kan også påvirke arter positivt, som føde for svaner og gæs og skjul for krebs og invertebrater³.

Påvirkning af økosystemer: 3 (høj). Smalbladet vandpest har stor indflydelse på økosystemer, da den vokser hurtigt og kan danne tætte monokulturer der kan dominere en hel sø eller et vandsystem^{2,3}. Derved ændres hele økosystemets balance og evt. vandstrømningsforholdene væsentligt. *Elodea* arterne kan desuden ændre vandets kemi ved at øge næringsstofindholdet³ og hæve pH-værdien⁸. Det sker når næring optages fra sedimentet og frigives når planterne nedbrydes. Hvis der er meget vandpest kan det resultere i hyper-eutrofiering og iltsvind³.

Økonomiske effekter: 2 (middel). Bekæmpelsesomkostningerne er vurderet til at være middel. *Elodea* er generelt overordentlig svær at bekæmpe, og kræver drastiske metoder fx udtørring ved sænkning af vandstanden eller oprensning⁶. Den kan med dens tætte bestande være stærkt generende for rekreative fritidsaktiviteter såsom sejl- og fiskerisport samt badning⁸. I Rudersdal kommune er man startet på en langsigtet (>10 år) bekæmpelse af Smalbladet vandpest i Furesøen⁷. Entreprenører anslog i 2010, at de samlede omkostninger til en minimal fjernelse af vandpest mv. (inkl. manuel fjernelse af vandpest i havne, ved bøjer etc.) ville ligge i størrelsesordenen 1,8 - 2,0 mio. kr. om året (ved 3 klipninger). Heraf er omkostningen til entreprenør m.v. i omegnen af 1, 4 mio. kr. og den frivillige indsats beregnet til 0,6 mio. kr⁷. I Norge anslås det, at vandpest har forårsaget et årligt tab på 1,3 - 3,3 millioner norske kroner for krebsefiskeriet, og at betalingsvilligheden for at forbedre vandkvaliteten til rekreation på en enkelt lokalitet inficeret med vandpest er ca. 13,4 millioner norske kroner årligt⁸.

Helbredseffekter: 1 (lav). Der er ingen negative helbredseffekter for mennesker^{2,3}.

Total score = 15

kilder

¹ Naturstyrelsens artsleksikon

<http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/artsleksikon/planter/froeplanter/vandplanter/almindelig-vandpest/> Besøgt d.16/06/2015 IGN1792

² NNS factsheet <http://www.nonnativespecies.org/factsheet/factsheet.cfm?speciesId=1304> Besøgt d.16/06/2015 IGN1793

³ Josefsson, M. (2011): NOBANIS - Invasive Species Fact Sheet - *Elodea canadensis*, *Elodea nuttallii* and *Elodea callitrichoides* - From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species - NOBANIS www.nobanis.org, Date of access 16/06/2015 IGN6

⁴ Fugleognatur

<http://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=3813&dknavn=Smalbladet%20vandpest&latin=Elodea%20nuttallii> Besøgt 23/07/2015 IGN1794

⁵ Frammandearter http://www.frammandearter.se/0/2english/pdf/Elodea_canad_nuttall.pdf Besøgt d.16/06/2015 IGN1795

⁶ Naturstyrelsen <http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/invasive-arter/hvad-kan-jeg-selv-goere/bekaempelse/bekaempelse-vandpest/> Besøgt d.17/06/2015 IGN1796

⁷ Bekæmpelse af Elodea i Rudersdal

http://nemagenda.rudersdal.dk/ShowAgendaDocument.aspx?agendaitem_id=2357&meeting_id=184 Besøgt d.18/06/2015 IGN1797

⁸ Magnussen, K., Lindhjelm, H., Pedersen, S. og Dervo, B. 2014. Samfunnsøkonomiske kostnader ved fremmede arter i Norge: Metodeutvikling og noen foreløpige tall. Miljødirektoratet. IGN1773